THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd. —
67 Elizabeth Street. Telephone Main 4582
SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.
Entered as Second Class Mai Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913
ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL TORONTO 110

די שווייגער

פאר יאהרען און יאהרען, האט מען ביי אונז געשריבען וועגען דער שענדליכקייט פון זינגען מה יפית. איינגעצייגט די שענדליכקייט דערפון, וואס אזא טאקטיק ברענגט מיט זיך. אז ניט נור ערנידעריגט מען ניט דעם איינגענעם כבוד, דעם זעלבסט רעספעקט, נאר וואס איז נאך מעהר שעדליך, מען משפט פון דעם איינצעלנעם. פ׳נ׳ם יחיד אויפ׳ן גאנצען, אויפ׳ן רבים, אויף וועלכען מען הויבט אן צו קוקען. ווי אויף מענשען וועלכע זענען גרייט אלעס צו טהאן, אבי מען זאל זיי עטוואס צוזווארפען אנשטאט צו פאדערען הויך. אנשטאט ארויסצושטעלען די געבעטענע פאדערונג בפני כל עם ועדה, בענוצט מען חניפות פאר׳ן פריין. מען פיהרט א "טראמבע פאליטיק", און ווען מען האט מורא, אז קושען דעם פריין׳ס טריט, וועט גאר ניט העלפען, שווייגט מען אין גאנצען. מען האט מורא קאליע צו מאכען, איינצורייסען זיך מיט׳ן פריין. ער זאל מעהר קיין טובות ניט וועלען טהאן, און מען שווייגט דארום, איהם ניט צו דערצא־רענען.

מיר האבען זיי דיעזע מה יפית אידען איבעראל. צווישען אלע אונזערע גרופען און קלאסען. און זיי פיהרען אדער א "בעטעל - פאליטיק", אדער א פאליטיק פון שווייגען.

איין סארט מה יפית אידען, אידען מיט בעטלער - פאליטישע בעגרי־פען גרופירען זיך ארום דער אנטי - קאנגרעס בעוועגונג. א צווייטע און א מעהר שעדליכע פרוכפערט און מעהרט זיך אין דער ארבייטער בעוועגונג.

שעדליך איז די מה יפית פאליטיק פון די אמעריקאן דזשואיש קא־מיטע־לייטע. שעדליך איז אבער אויך די שווייג - פאליטיק פון די געשוואו־רענע ארבייטער - פיהרער.

די ערשטע קען מען נאך ווי עס איז פערגעבען זייער זינד, זיי האבען זיך אין אזא וועלט אויסגעהאדעוועט, אזעלכע בעגריפען איינגעזאפט אין זיך, און זיי זענען געבליבען טריי צו זיך זעלבסט, עטוואס אנדערעס, איז זיי פרעמד, ווייל מענשליכע פאליטיק, פאלקס - פאליטיק מוז שטענדיג פרעמד בלייבען די, וועלכע האבען זיך פון תמיד געהאדעוועט אויף צו־געווארפענע ביינער.

אנדערש איז אבער מיט דעם אידישען ארבייטער, מיט דער אידי־שער פראלעטארישער מאסע. דער אידישער ארבייטער האט שוין הינ־טער זיך א בארג פון רעוואלוציאנערע טראדיציעס, פון מוטיגע ארויסטרע־טונגען, פון פאדערען מיט א פעסטער שטימע, דאס וואס עס איז גערעכט און יושר׳דיג, און ארויסשטעלען א מעכטיגען פראטעסט געגען אלעס וואס איז אין געגענזאץ דערצו.

שווייגען, פערשווייגען צו פראטעסטירען געגען אונגערעכטיגקייט, איז פרעמד דעם אידישען ארבייטער, און דאך עקזיסטירען צווישען זיינע פיהרער א גרויסע צאהל שווייגער.

פאר דער לעצטער צייט האט מען אין די פעראייניגטע שטאאטען גערעדט זעהר פיעל וועגען דעם בעריהמטען "בוירנעט ביל", וועלכער פאדערט א "ליטעראסי טעסט" פאר אלע אנקומענדע עמיגראנטען, און וועלכער איז פערווארפען געווארען נאר א דאנק דעם, וואס פרעזידענט ווילסאן האט אויף דעם זיין "וועטא" געלעגט.

די ארבייטער פיהרער פון שמואל גאמפערס חדר זענען פון תמיד געוועזען די יעניגע, אויף וועלכע די בוירנעטס און די אנדערע עמיגראנ־טען פרעסער האבען זיך געשטיצט, און די יעצטיגע קאנווענשאן פון דער אמעריקאן פעדעריישאן אף לייבאר, וועלכע ווערט געהאלטען אין סאן פראנציסקא, האט ניט פערפעהלט נאכאמאהל גוט צו הייסען א בעשלוס צו־גונסטען א בילדונגס - עקזאמען פאר עמיגראנטען.

דער בעשלוס, ווערט דערצעהלט אין דעם בעריכט וועגען דעם, איז איינשטימיג אנגענומען געווארען.

אויף דער קאנווענשאן זענען דא פיעלע אידישע דעלעגאטען, פיהר־ער פון גרויסע אידישע יוניאנס. און דאך האבען זיי ניט נור געשטימט גע־גען דעם, נאר האבען אויך אפילו ניט געפרובירט פראטעסטירען געגען דעם.

זיי, די שווייגער, האבען פערגעסען, אז פון אזא בעגרענצונג קע־נען ארויסקומען די ערגסטע רעזולטאטען פאר די אידישע מלחמה קרבנות — די מארגענדיגע עמיגראנטען.

קיין תירוץ קען ניט גילטען פאר דעם וואס זיי האבען געשוויגען, ווארום זיי האבען אפילו ניט געפרובירט פראטעסטירען.

בלויז מה - יפית אידען, איהען וועלכע האבען מורא צו זאגען א הויך ווארט דעם פריין גאמפערס האבען אזוי געקענט האנדלען, ווי עס האבען געהאנדעלט די אידישע דעלעגאטען צו דער סאן - פראנציסקער קאנווענשאן.

* * *

אמת עס זענען שולדיג די שווייגער, די שולד אבער, פאלט אויף דער גאנצער אידישער ארבייטערשאפט. די שווייגער דעלעגאטען, זענען אהין געקומען אינ׳ם נאמען פון די עטליכע טויזענד אידישע ארגאניזירטע אר־בייטער. אין זייער נאמען זענען זיי אריינגעקומען צו רעדען און האנדלען, און די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם דארף טראגען די גאנצע ארבייטער שאפט, יענע אידישע ארבייטערשאפט, וועלכע האט אין גאנצען מיט צוויי חדשים פריהער אזוי מיטהיג און שטאלץ זיך געשטעלט פאר די אי־דישע פאדערונגען.

אין די אינטערעסען פון די זעלבע מלחמה קרבנות, און וועמענס נאמען זיי האבען זיך אין דער קאנגרעס - בעוועגונג אנגעשלאסען, די אינטערעסען פון די זעלבע האבען יעצט זייערע פיהרער פערראטהען.

די אידישע ארבייטערשאפט וועט דארפען האנדלען וועגען דעם.

אויף פראפעססאר שעכטער׳ס קבר

מיר האבען זיי זעהר ווייניג אידישע וויסענשאפטס - מענער. אמת מיר האבען פיעל, וועלכע גיבען זיך אב מיט דער וויסענשאפט, אבער אלעס פאר די אומות העולם. אבגעבען זיך אבער מיט דער אידישער וויסענשאפט, דאס טהוען, בלויז יחידי סגולה, צו וועלכע עס האט אויך געהערט דער נאר וואס פערשטארבענער פראפעססאר שעכטער, פרעזידענט פון דעם ניו־יארקער ראבינער סעמינאריאום.

מיט זיין טויט בלייבט לעדיג א וויכטיג פלאץ פון דער אידישער ווי־סענשאפט, אויף וועלכען עס זעהן זיך גאנץ ווייניג ממלא מקום׳ס.

די "חכמת ישראל" האט פערלוירען איינעם פון איהרע וויכטיגסטע פאהנטרעגער.

דיעזער אדווערטייזמענט
וועט פיליכט ווירקען פרובירען מיט א פעקעל:
"SALADA"
אבער מיר פערלאזען זיך אבסאלוט אויף דעם אונגעוועהנליכען פלייווער און קוואליטעט צו מאכען אייך פאר א שטענדיגען קאסטומער. מיר ווילען זאגאר אפפערען צו געבען אייך דעם ערשטען פרוף פ ר י י אויב איהר וועט אונז שיקען א פאסטעל קארד אהער אין טאראנטא.

אידישע פראיעקטען וועגן סיביר

א. טשערקאווער.

ווי מען זאל זיך ניט פרינציפיעלע בע־ציהען צו אמת׳ע סבות און צום כאראק־טער פון אבשאפען די "טשערטא", אלענ־פאלס איז קלאר די גרויסע פ ר א ק ט י־ש ע בעדייטונג פון דער הנחה פאר די רוסישע אידען. טאקע מיט א קאזיאנעם בעל־כרחך, אבער עס זענען פאקטיש גע־עפענט געווארען די ש ט ע ד ט י ש ע געגענדען פון כמעט גאנץ רוסלאנד, און מיט דעם צוזאמען וועלען מוזען בעשאפען ווערען אויך נייע קוועלען פון פרנסה פאר אידען. די הנחה האט נאטירליך א בע־זונדערע בעדייטונג אין דער יעצטיגער צייט פון מאסען־גרושים פון די מלחמה געגענדען. ווי די רוסישע אדמיניסטרא־ציע זאל שפעטער ניט אויסטייטשען די הנחה — און וועט עס מן הסתם אויס־טייטשען ווי א גזהה אויף אידען, ווארום ווי קלעפט זיך עס באמת צו דער גאנצער אידען־פאליטיק? — בילדעט די אבשאפונג פונ׳ם "תחום" פארט זעהר א שטארקע פאזיציע, וועלכע מען וועט דארפען א ב־נ ע ה מ ע ן ביי אידען, און דאס איז

אידישע פרעסע אין רוסלאנד בעטראכט מיט גרויס ערנסטקייט דעם נייעם פלאן. סיביר, זאגט מען, איז א גאלדענער גע־געגענד, מיט א גרויסער צוקונפט; זי קען שוין יעצט איינגעהמען גרינג הונדערט טויזענד פליכלינגע; זי נויטיגט זיך אין אזא ענערגישען שטאטישען עלעמענט ווי אידען; קיין אנטיסעמיטיזם איז דארט נאך ניטא.

עס קען זיין, אז בעזעצען די געטריבענע אומגליקליכע אידען אין סיביר איז זעהר א "פראקטישער" פלאן, און די אידישע כלל־טהור האבען איהם געמוזט אננעהמען, ווייל פאר זיי איז גע־שטאנען א שווערע אויפגאבע פון זאפאר־טיגער הילף פאר פיעלע פיעלע טויזענטער ברידער. די אינערליכע סיטואציע ווערט אבער ניט ווייניגער טראגישער פון דעם ניט מיט׳ן נאטירליכען פראצעס פונ׳ם לע־בען, נור מעכאניש, מיט דער בעמיהונג פון איהרע איבערגעבענע כלל־טהור, ווערט די אידישע מאסע "פערשיקט אין סיביר", בידים ווערט זי געשטופט צו א

[illegible]

אגיזירען סיביר, ווי זי גיט די מוזשיקעס — די "פערעסעלענצעס" דאס הייסט אבגעבען זיי א בעזונדער באדען, וואו זיי זאלען זיך קענען מאסענווייז בעזע־צען און זיך פערנעהמען, מיט דער שטיצע פון רעגירונגס קרעדיט, מיט ערד־אר־בייט וואלט די פראגע גאנץ אנדערש גע־שטאנען, קאן וואלט די אינערליכע נאצי־אנאלע צושליפערונג אויך ניט געווען אזוי שארף. אבער אידען קענען ניט האפען אויף דער זכיה, וואס די מוזשיקעס הא־בען; זיי וועלען מוזען צוברעקעלט און צושטויבט ווערען אויף אן אונגעהויערע־שטח ביז׳ן ווייטען מזרח, און דארט אויס־פיהלען זייער "היסטארישע מיסיע" וועל־כע זיי ערפיהלען שוין דורות לאנג אין אלע ניט ענטוויקעלטע לענדער — האנד־לען, מעקלערען, צונויפפיהרען די שטאדט מיט דעם דארף, פערנעהמען זיך מיט קליין האנדווערקעריי — ביז עס וועט אויסוואקסען דער שטארקער שטאדטי־שער עלעמענט פון "ראסיע" זעלבסט.. און וועט זיי ארויסשטופען.

עס איז שווער פיליכט ניט פאסיג זאגאר, צו שיקען פון דאנען עצות אונזע־רע ברידער די עסקנים אין רוסלאנד. זיי שטעהען פער׳יאוש׳טע און מאכטלאזע פאר א היימלאזער און הונגעריגער מאסע ארויסגעטריבען אידע ן און שטרעבען ניט נור צו צוטהיילען זיי צדקה, נור צו־ארגאניזירען ברייטער די הילף. מיר דא, ווייט פון די מלחמה קאטאסטראפען, בע־זארגטע מיט רוה, מיט פאליטישע פריי־הייט, מיט ברויט און ארבייט, אין אונזע־רע ווארעמע ווינקלעך קענען אפשר פאל־קאם ניט בעגרייפען די מאטיווען פון אזעלכע פלענער. אבער פיליכט אונזע־רוהיגקייט איז דוקא די גאראנטיע, אז מיר פיהלען אביעקטיווער וואס עס איז נוצליך פאר׳ן אידישען כלל און וואס עס קען ווערען געפעהרליך.

(דער אידישער קאנגרעס)

א קרבן פון בלינדער יוסטיץ

פרייטאג גאנץ פריה, ווען די ערשטע שטראהלען פון פריהמארגען האבען זיך צוגאסען איבער דעם הימעל פון סאלט לייק סיטי, יוטאה, האבען די געפענגנים וועכטער פון דעם סטייט פריזאן אויפגע־וועקט איינעם פון די פריזאנערס, וועלכע־איז די גאנצע נאכט ש־ין יעדענפאלס ניט גע־שלאפען איהם א־יסגעפיהרט אין הויף ... געפענגנים, פער־בונדען איהם די אויגען מיט א טיכעל, אוועקגעשטעלט איהם לעבען א וואנד: "רעדי פייער!" האט אבגעקלונגען אן עכא אין דער פריה־מארגען לופט. פינף ביקסען האבען אויס־געשאסען. פון פינף קוילען, אין דעם פריזאנערס ברוסט, האט א שטראם גע־טהון ווארימעס בלוט. דער פריזאנער איז געפאלען צו דער ערד א טויטער. דאס גע־זעץ האט ערפילט זיין טרויעריגע פפליכט צו דער געזעלשאפט, צום שטאאט און צו דער "גערעכטיגקייט".

ארימער איז די וועלט געווארען אין א מענש, רייכער דער טויט מיט נאך א קרבן. פון די רייהען פון דעם ארבייטער קלאס איז ארויסגעריסען געווארען א טרייער זוהן איהרער. די ארבייטער בע־וועגונג האט פערלוירען א בעגייסטערענ־דען טהוער, א טרוימער פון איהרע שעהנ־סטע און וויטגעהענסטע אידעאלען, א רעבעלישען זינגער פון איהר גרויסען קאמפף פאר רעכט און פרייהייט.

דזשאו הילסטראם, א זוהן פון שוועדי־שען פאלק, א וועלט קינד מיט א רעבע־לישער נאטור, א זינגער פון דעם לעבענ׳ס קאמפף און פון די ליידען פון דער אר־בייטער קלאסע איז הינגעריכטעט געווא־רען פאר ערמארדען צוויי מענשען.

דער הינגעריכטעטע איז געווען א מיט־גליעד פון דער בעוואוסטער רעוואלוציא־נערע ארבייטער ארגאניזאציאן, "איי וו. וו.". מען מוז גראדע ניט זיין קיין אנ־הענגער פון דער טאקטיק און פון די קאמפפס־מעטהאדען פון דיעזער ארביי־טער ארגאניזאציאנען; מען קאן זיין א גאנץ גוטער געזעץ ליעבענדער בירגער איז פונדעסטוועגען שטארק צווייפלען, אויב דאס געזעץ פון דער סטייט יוטאה איז געווען גערעכט און מענשליך און אויב די גערעכטיגקייט האט טריאומפירט מיט דער הינריכטונג פון דיעזען ארבייטער־פיהרער.

די מארד בלבולים אויף ארבייטער פיה־רער זיינען אימער געווען און לעצטענס מעהר ווי אלע מאל א פארט מאניא, ביי דער הערשענדער קלאסע. מיר האבען דאס געזעהן אין דער מאיער היידוואוד און פעטיבאן קייס, און דזשאו לאוסען קיין און לעצטענס אין דעם קאלוק מיי־קער טרייעל.

אין די אלע גענאנטע קייסעס האט זיך בולט ארויסגעוויזען אז די מארד בע־שולדיגונגען געגען די ארבייטער פיהרער איז געווען א צוטשעפעניש, דורך וועלכע צו קאנען זיי אבראמען פון וועג, דיסקרע־דיטירען און אבשוואכען די ארבייטער בע־וועגונג. ווער קאן זאגען צו איז דערזעל־בער פאל אויך ניט געווען דא אין דער הילסטראם קייס. און האלטענדיג דאס אין זינען רייסט זיך די פראגע אין מח, צו איז הילסטראם ניט דערשאסען געווא־רען, ווייל ער איז געווען אן ארבייטער־פיהרער און ניט א מערדער? און די פראגע ווערט נאך שטארקער און שניידענ־דער, ווען מען בעקענט זיך מיט די איינ־צעלהייטען פון דער קלאגע געגען איהם.

הילסטראם איז בעשולדיגט געווארען אין ערמארדען צוויי מענשען, א געוויסען מאריסאן און זיין זוהן. דאס איז ניט געווען אין א צייט פון ארבייטער קאמפף. די ערמארדעטע האבען מיט דער ארביי־טער בעוועגונג קיין שייכות ניט געהאט ביי זיי האט מען ניט געסטרייקט. זיי זיינען קיין סקעבס ניט געווען, קיין פינ־קערטאנס. אלזא קיין קלאסען כאראק־טער איז אין דער מארד קלאגע געגען היל־סטראם ניט געווען. הילסטראם איז גע־ווען אנגעקלאגט אלס פשוט׳ער מערדער.

אין דעם טאג פון זיין ארעסט האט מען הילסטראם׳ן געפונען שווער פערוואונדעט. ביז אין דער לעצטער מינוט, האט ער, הילסטראם, געשריגען אז אין דער נאכט ווען דער מארד איז בעגאנגען געווארען, האט ער גאר פערבראכט אין געזעלשאפט פון א פרוי פון א בעוואוסטען סאלט לייקער בירגער. אבער צוליעב דער פרוים עהרע, האט ער איהר נאמען ניט געקאנט זאגען, אז מען זאל זי ברענגען אלס עדות. אט דיעזער אקט אליין בעווייזט שוין אויך, אז הילסטראם איז געווען אן עהרען מאן, בעסער געשטעלט זיין לעבען אין געפאהר, איידער א פרוי׳ס עהרע זאל דארפען ליידען.

אין אלגעמיין איז די גאנצע געשיכטע פון׳ם מארד געווען ארומגערינגעלט מיט אזוי פיעל געהיימניספולעס, אזוי פיעל פערפלאנטערטעס, אזוי פיעל וויעדער־שפרעכענדעס, אז עס זיינען קיין מאל ניט פעסטגעשטעלט געווארען די מאטי־ווען, וועלכע האבען הילסטראמען געקאנט טרייבען צו א דאפעל־מארד. ביי יעדען עהרליכען אונפארטייאישען מענשען, וועל־כער האט זיך אינטערעסירט מיט דיעזער קייס, האט געמוזט בלייבען א שטארקער חשד צו ער קאן זיין בעשולדיגט אין אזא פערברעכען. וואלט קלאהר בעוויזען גע־ווארען, אז הילסטראם האט דעם טאטען און זוהן ערמארדעט, דאן וואלט די גאנצע ארגאניזירטע ארבייטער בעוועגונג זיך ניט איינגעשטעלט פאר איהם, דאן וואלט די אמעריקאן פעדעריישאן אוו לייבאר מיט פרעזידענט גאמפערס אן דער שפיצע ניט גענומען קיין אינטערעס אין זיין שיקזאל.

די שוועדישע רעגירונג פונקט ווי אלע אנדערע רעגירונגען האבען קיין בע־זאנדערע ליעבע פאר רעוואלוציאנערען אין אלגעמיין און בעזאנדערס ניט פאר אזעלכע ווי הילסטראם איז געווען. איהר אמבאסאדאר אין וואשינגטאן וואלט זיך אלזא בשום אופן ניט איינגעשטעלט פאר איהם, ווען ביי איהם וואלט ניט געווען דער חשד, אז ער איז אונשולדיג. פרע־זידענט ווילסאן וואלט זיכער זיך ניט גע־נומען די מיה צו בעטען דעם גאווערנאר פון דעם סטייט, ער זאל איהם שענקען דאס לעבען ווען ער וואלט ניט געצווייפעלט אין זיין שולד. ווען דיעזע אלע הא־בען עס יא געטהון, הייסט עס אז זיי הא־בען געגלויבט דאס זיין שולד איז ניט בע־וויעזען געווארען

מען דארף איבערלעזען הילסטרם׳ס ערקלעהרונג, וועלכע ער האט ארויסגעגע־בען א מינוט פאר זיין טויט און מען גע־פינט באלד אן ענטפער פארוואס דער יר־טאה׳ר גערעכט האט איהם פערארטהיילט

(פארזעצונג אויף פיידזש 5)

איהר זאלט תמיד אייסען אייערע
קייקס מיט
Cowan's Perfection Cocoa